

Investigating the Students' Perceptions of the Democratic Values of Academicians

Cüneyt Akar¹

Abstract

The aim of the study is to investigate how university students perceive academicians' democratic values, and whether their perceptions on it differ significantly according to certain variables. Designed as a descriptive quantitative research, this study employs of 248 students studying at the Faculty of Education and Faculty of Economics and Administrative Sciences in Usak University as its participants. "The Scale of Students' Perceptions of the Academicians' Democratic Values" was developed and utilized for the study by the researcher. The resulting 6-dimension structure explains 62,831% of the phenomenon in total. In addition to the construct validity, Cronbach's Alpha Internal Consistency Coefficient was calculated and it was found ,927. The academicians' perceived level of having democratic values was found to be 2,43. The findings indicated that the academicians had democratic attitudes at low levels based on the students' perceptions. They attributed much more importance to "respecting institutional rules and regulations" and "giving importance to equality" compared to other four dimensions. The academicians give least importance to the "democratic role modelling behaviours". Furthermore, the results indicated that there were statistically significant differences according to some demographic *variables*.

Keywords: Academicians, University students, Values, Democratic values

The Concept of Democracy

The concept of democracy is defined in political literature as "individuals' governing themselves" or "their involvement and/or having a voice in governance". Democracy, from the social aspect, is not only a form of government, but it is also the individuals' maintaining the relationships and life experiences with each other based on democratic principles (Büyükdüvenci, 1990). Democracy allows people to be independent individuals by liberating them and allows individuals to determine their personality, identity and position in society in the broadest sense of the term. Thus, the liberated individuals become more efficient and balanced in all respects as they lead a life in harmony with the society and the world in which they live (Karpat, 2010).

Democratic Values and Education

¹ Assist.Prof. Dr., Usak University, akarcuneyt@gmail.com

Once a country has adopted democracy as a political system, it aims to educate its citizens as the individuals who internalize, live and practice democracy as an output of the education system. In this sense, it is of vital importance for students to internalize democratic thought and values in Turkey. From a social perspective, democratic values are important factors in the facts, events and relationships occurring in the lives of individuals in the countries adopting democracy. These values in the social structure in which each individual is interdependent on relational basis are essential for both individuals and the society. Until recently, however, the students' gaining life skills and values were of secondary importance in educational programs in our country, but rather these issues were dealt with theoretically (Yeşil and Aydın, 2007).

The traditionalist education approach based on knowledge transfer has lost its importance with the adoption of progressive philosophy of education and constructivist approach. In today's educational approach, life skills and values are the most important features planned to be acquired by the students. The importance given to these elements is explicitly seen in the renewed programs (MEB, 2005; Katılmış, Ekşi & Öztürk, 2010; Kamber, Acun & Akar, 2011; Acun, Yücel, Önder, Tarman, 2013; Yiğit, Tarman, 2013; Tay, Durmaz & Şanal, 2013; MEB, 2015). The fact that the issue of 'values' is adopted and attached importance to has given rise to "values education" in educational programs.

There are numerous values for students to acquire. Laying out a hierarchy of these values in order of importance may not be accurate. However, it is undoubted that acquiring a concept as a value that reflects the fundamental government philosophy of a country is of vital importance. The importance of democratic values has increased in today's conditions under which especially all kinds of beliefs and values are loutishly abused by terrorist organizations. Education, in this regard, plays an important role for the existence and sustainability of democracy (Davis, 2010). The main objectives of the mentioned 'values education' are described as the individuals' being sensitive to the events occurring around them and in the world, creating social awareness, honesty and taking responsibility, caring about others, sharing something with others and learning to live together in society (Veugelers ve Kat, 2003; Acun, Demir & Göz, 2010).

Examining the democratic values acquired by individuals, it is observed that the studies note the importance of three factors. One of them is the schools (Ensign, 1994; Wyett, 1997; Şişman, 2006; Kovacs, 2009; Davis, 2010). Another factor is teachers (Mullins, 1997; Murphy, 2005; Colby, 2007; Kesici, 2008) and the other one is parents (Büyükkaragöz, 1992; Kaldırım, 2005; Üstün and Yılmaz, 2008; Sarı and Sadık, 2011). Given the importance of schools, teachers and parents in this process, it would not be wrong to say that democratic values can

only be acquired owing to the individuals' believing in these values. Universities are an important part of this process as well. Thus, Korkut (1993) states that the universities which are expected to lead the society hold an important place in terms of maintaining and improving democracy culture and its values.

Role of Universities in Acquiring Democratic Values

In today's society, the universities, which are among the key educational institutions that embody democracy and its values, are committed to help individuals recognize themselves and be prepared for professional and social life as conscious individuals (Chomsky, 2007). According to Chomsky (2007), the major contribution that universities can make to a free society is by preserving its independence as an institution committed to the free exchange of ideas, to critical analysis, to experimentation, to exploration of a wide range of ideas and values, to the study of consequences of social action or scientific progress and the evaluation of these consequences in terms of values that are themselves subjected to careful scrutiny. In this respect, university is seen as a living space in which both academicians and students can integrate democratic principles and values into their lives. Likewise, there is a plenty of studies indicating that the university students' internalizing democratic values is essential for the development of democratic understanding (Kılıç, Ercoşkun and Nalçacı, 2004; Karahan, Sardoğan, Özkamalı and Dicle, 2006; Akın and Özdemir, 2009; Sönmez-Ektem and Sünbül, 2011; Yazıcı, 2011; Genç and Esen, 2012; Gömleksiz and Çetintaş, 2012).

The academicians' democratic attitudes, as well as the corporate facilities of universities, have importance in this regard. Sarı and Sadık (2011) found that the academicians' democratic attitudes and behaviours, as well as many factors, have an impact on university students' propensity for democratic values. The academicians should communicate with the students accordingly in order for students to acquire democratic values. The academicians should provide a suitable environment for their students on the issues such as tolerance, trust, cooperation, responsibility, independence, respect for human dignity, friendship, equality, honesty, justice, diversity, respect for privacy and environment, participation, freedom and autonomy, achieving happiness, respect for life, fairness, openness to innovation, respect for others and self-esteem, helping each other, self-confidence and standing against discrimination. In literature, there are numerous studies supporting this idea (Solomon and Kendall, 1975; Zenzirci, 2003; Doğanay and Sarı, 2004; Kıncal and Işık, 2005; Hébert and Wilkinson, 2006; Jacobowitz and Sudol, 2010; Çankaya, 2012; Kiroğlu, Elma, Kesten and Egüz, 2012).

Based on the body of researches mentioned above, it can be said that university as a structure and the behaviours of its stakeholders have effects on the individual's attitudes and behaviours as a social role model. In this respect, it is important to determine how democratic the academicians are perceived by the students. Fundamental democratic values are the basic criteria of democratic societies and democratic education. From time to time, measuring these democratic values at schools/universities may be necessary for the development of democratic society in Turkey, just as it is done in other democratic countries (Uygun and Engin, 2014).

With this study, it is expected to give feedback to academicians and to make a contribution for the researchers in this field.

The main purpose of this study, in this context, is to determine how the academicians' democratic values are perceived by university students. For this purpose, the following questions are tried to be answered:

1. To what extent are the democratic values of academicians perceived by university students?
2. Do the perceived democratic values of academicians vary by the following variables?
 - a) Faculty, b) Gender, c) Department, d) The place of residence between the ages 12-17, e) Regional culture in which they live.

Method

This study is a descriptive field research based on descriptive survey model. Descriptive method is used in the case of researches that aim to describe an existing situation (Karasar, 1984: 83).

Study Group

The subjects of the study consisted of 248 students studying at 8 departments in the Faculty of Education and in the Faculty of Economics and Administrative Sciences at Uşak University (Classroom Teaching, Science Education, Social Studies Education, Mathematics Education, Economics, Management, Finance and Accounting). The students were sophomore, junior and senior students who studied in 2011-2012 academic year at Uşak University. Descriptive data reflecting the demographic characteristics of the participants are listed in Table 1. The number of participants may vary for some variables, because some of them were not marked by the participants.

Table 1. Study Group

Gender	Male	Female								Total	
N	81	167								248	
%	32,7	67,3								100	
Faculty	Educati on	FEAS									
N	128	120								248	
%	51,6	49,4								100	
Departme nt	Classro om Teach.	Science Edu.	Social Studies Edu.	Maths Edu.	Econo mics	Manag ement	Financ e	Acco untin g			
N	25	44	34	25	15	37	39	29	248		
%	10,1	17,7	13,7	10,1	6	14,9	15,7	11,7	100		
Grade	2nd Gr.	3rd Gr.	4th Gr.								
N	87	63	98								248
%	35,1	25,4	39,5								100
Place of Residenc e (12-17 ages)	Village	Town	District	City	Metrop olitan						
N	24	7	83	65	69						248
%	9,7	2,8	33,5	26,2	27,8						100
Regional Culture	West Blackse a	East Blackse a	Central Anatoli a	Coastal Aegean	Inner Aegean	Southe ast	East	Medit erran ean	Thrac e		
N	8	8	41	57	58	8	23	34	11	248	
%	3,2	3,2	16,5	23	23,4	3,2	9,3	13,7	4,4	100	

Data Collection Instruments

“The Scale of Students’ Perceptions of the Academicians’ Democratic Values” was developed and utilized for the study by the researchers. The themes designated by UNESCO (1998), Kesici (2008) and Doğanay and Sarı (2004) were taken into consideration creating the themes related to democratic values of the scale. 47 statements were produced in accordance with these themes. 2 academicians, who are experienced at educational sciences, have been

consulted for assessing these statements' relevance with the themes. In addition, a language specialist was consulted to assess the scale in terms of face validity, intelligibility and usability. The data obtained from this scale were computerized and tested using the Principle Component Analysis in order to assess the construct validity of the scale. The results are shown in Table 2.

Table 2. Scale of the Academicians' Perceived Democratic Values

Factor Analysis and Reliability Analysis Results

Statements	Dimensions					
	1	2	3	4	5	6
S31	,756					
S30	,718					
S32	,714					
S29	,694					
S28	,638					
S25	,611					
S19	,606					
S35	,593					
S26	,590					
S34	,491					
S22	,417					
S40		,798				
S43		,767				
S41		,765				
S42		,722				
S44		,682				
S46		,611				
S10			,835			
S11			,823			
S12			,648			
S14				,830		
S13				,766		
S17					,786	
S16					,723	
S15					,574	
S2						,792
S1						,787
S3						,549
Number of Items	11	6	3	2	3	3
Described Variance (%)	18,375	14,480	8,109	7,840	7,494	6,532
Eigen Value	9,802	2,260	1,718	1,428	1,260	1,125
Cronbach α Coefficient	,890	,878	,748	,829	,738	,690

Rotation Method: Varimax (Kaiser Normalization), Number of Iterations: 6

KMO-MSA: ,887, Bartlett's T_{SP} : ,000

Total Explained Variance: %62,831, Total Cronbach α Value: ,927 (N=28)

As a result of the Factor Analysis, KMO-MSA value (.887), which tests the sample's suitability for factor analysis, and Bartlett's Sphericity test significance level ($p: 0,000$) were found in (suitable) ranges. According to the results of Principle Component Analysis performed through Varimax Rotation method, 19 statements were excluded out of 47 statements constituting the scale due to the reasons such as low factor loadings, high factor loadings in more than one component and impairing structural integrity of the scale. It was seen that the remaining 28 statements formed a structure consisting of 6 dimensions. Factor loadings of these statements ranged from ,830 to ,549. The resulting 6-dimension structure explains 62,831% of the phenomenon in total. The statistics including the variances explained by each dimension, number of statements, eigen values are listed in Table 2. In addition to the construct validity, Cronbach's α Internal Consistency Coefficient was calculated as ,927 for the whole scale with regard to the reliability of the measurement. Internal consistency coefficients of 6 dimensions of the scale ranged from ,690 to ,890. Considering the results of validity and reliability tests, it has been concluded that the scale is applicable as it is. The scale is a 4-point Likert-type scale and consists of 6 dimensions including 28 statements. The first dimension of the scale includes 10 statements.

As a result of examining the statements, the first dimension consisting of then statements was entitled as "giving importance to freedom and justice"; the remaining 5 factors were respectively entitled as "democratic role modelling – 8 statements", "tolerance for differences – 3 statements", "respecting institutional rules and regulations – 2 statements", "encouraging participation in democratic activities – 3 statements" and "giving importance to equality – 3 statements". Grading of the scale is as "Very Little" (1), "Little" (2), "Extremely" (3) and "Very Much" (4) based on the academicians' meeting the conditions specified in the statements. According to this grading system, the academicians are perceived as having democratic attitudes and values at "very little" and "little" ranges of the average scores of the dimensions while they are perceived as having democratic attitudes and values at "extremely" and "very much" ranges. 'n-1/n' formula was used in the determination of the ranges of scores. The range of scores was found as 0,75 applying the formula as $4-1/4$; the ranges are as the follows;

4,00	–	3,25	range	"very much"
3,24	–	2,49	range	"extremely"
2,48	–	1,73	range	"little"
1,72	–	1	range	"very little".

The second part of the scale includes an information form that contains the variables related to the students' demographic characteristics such as faculty, department, gender, place of residence between the ages 12-17 and regional culture.

Data Analysis

In this study, basic descriptive statistics were used to determine the levels of the students' perceptions of the academicians' democratic values. Independent samples t test was performed to determine whether the students' perceptions of the academicians' democratic values varies in terms of faculty and gender variables; one-way variance analysis (*F*) was used to determine whether their perceptions vary in terms of the place of residence between the ages 12-17 and regional culture. The mean difference values between the groups were analyzed using Tukey test in order to determine the source of difference. The dimensions with significant differences between each other were listed in the tables; however, the dimensions/findings having no significant differences between each other were not included in the tables.

Findings

Descriptive statistics were used to determine the levels of the students' perceptions of the academicians' democratic values. The results are listed in Table 3.

Table 3. Average and Standard Deviation Values related to the Academicians' Having Democratic Values

	N*	X	S.D.
1-Giving Importance to Freedom and Justice (GIFJ)	247	2,45	,600
2-Democratic Role-Modelling (DRMO)	246	2,01	,679
3- Tolerance for Differences (TD)	246	2,54	,778
4-Respecting Institutional Rules and Regulations (RIRR)	244	2,95	,721
5-Encouraging Participation in Democratic Activities (EPDA)	248	2,39	,795
6- Giving Importance to Equality (GIE)	247	2,81	,587
Total	248	2,43	,487

(* Different N values are due to some unmarked statements by the participants)

The average level of the academicians' having democratic values was calculated as 2,43. Accordingly, it can be said that the students' level of perceptions of the academicians' having democratic values was "little". Considering the sub-dimensions, "respecting institutional rules and regulations" (X= 2,95=extremely) and "giving importance to equality"

($X=2,81$ = extremely) were perceived by the students as the highest sub-dimensions regarding the academicians' having democratic values. "Tolerance for differences" ($X=2,54$) was found at "extremely" level as well. The lowest perceived sub-dimension was "democratic role-modelling" ($X=2,01$). "Giving importance to freedom and justice" ($X=2,45$) and "encouraging participation in democratic activities" ($X=2,39$) were also found at "little" level.

Independent samples t test was performed to determine whether the students' perceptions of the academicians' democratic values varies in terms of the faculty at which they study. The results are listed in Table 4.

Table 4. T-Test Results for the Faculty Variable

	Faculty	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	t	p
GIFJ	Education	128	2,5651	,56872	,05027	3,121	,002
	FEAS	119	2,3301	,61142	,05605		
DRMO	Education	127	2,1822	,66123	,05867	4,232	,000
	FEAS	119	1,8273	,65329	,05989		
TD	Education	127	2,6325	,75952	,06740	1,907	,057
	FEAS	119	2,4440	,78961	,07238		
RIRR	Education	128	3,0156	,68429	,06048	1,425	,153
	FEAS	116	2,8836	,75573	,07017		
EPDA	Education	128	2,5391	,76319	,06746	2,973	,003
	FEAS	120	2,2431	,80204	,07322		
GIE	Education	128	2,8737	,57039	,05042	1,856	,065
	FEAS	119	2,7353	,59952	,05496		
Total	Education	128	2,5516	,45657	,04036	4,130	,000
	FEAS	120	2,3036	,48692	,04445		

The results of the analysis show that there is a significant difference in favour of Faculty of Education students regarding "giving importance to freedom and justice" [$t=3,121$; $p < ,05$], "democratic role-modelling" [$t=4,232$; $p < ,05$] and "encouraging democratic participation" [$t=2,973$; $p < ,05$] dimensions of the scale. In terms of the total scores of the scale, a significant difference [$t=4,130$; $p < ,05$] was also found in favour of Faculty of Education students. Accordingly, it can be said that the Faculty of Education students perceive academicians more democrat compared to the students of Faculty of Economics and Administrative Sciences.

Independent Samples t test was performed to determine whether the students' perceptions of the academicians' democratic values varies in terms of the gender variable. The results of the analysis are listed in Table 5.

Table 5. T-Test Results for Gender Variable

	Gender	N	X	Sd	t	(p)
TD	Male	77	2,6905	,74128	2,235	,027
	Female	166	2,4578	,78339		

According to the table, the “tolerance for differences” dimension related to the students' perceptions of the academicians' democratic values was found to differ significantly by gender variable [$t=2,235$; $p < ,05$]. Accordingly, male students, compared to female students, perceive academicians more sensitive about being tolerant to differences. There was no significant differentiation by gender in other dimensions.

One-way variance analysis was used to determine whether the students' perceptions of the academicians' democratic values vary in terms of the departments at which they study. The results of analysis are listed in Table 6.

Table 6. One-way Analysis of Variance Results in terms of Departments

	Source of Variance	Sum of Square	df	Mean Square.	F	(p)	Difference
GIFJ	Between Groups	6,165	7	,881	2,554	,015	Social Studies>Finance
	Within Groups	82,429	239	,345			
	Total	88,594	246				
DRMO	Between Groups	12,215	7	1,745	4,113	,000	Class. Teach.> Finance Science Edu.> Finance Social Studies> Finance
	Within Groups	100,970	238	,424			
	Total	113,186	245				
GIE	Between Groups	7,160	7	1,023	3,144	,003	Science Edu.> Finance Maths. Edu.> Finance Economics> Finance Management> Finance
	Within Groups	77,753	239	,325			
	Total	84,912	246				
Total	Between Groups	5,406	7	,772	3,491	,001	Class. Teach.> Finance Science Edu.> Finance Social Studies> Finance
	Within Groups	53,089	240	,221			
	Total	58,495	247				

Examining Table 6, it was found that the academicians' democratic values perceived by university students differed significantly in terms of the departments at which they study in “GIFJ” [$F = 2,554$, $p < ,05$], “DMRO” [$F = 4,113$, $p < ,05$] and “GIE” [$F = 3,144$, $p < ,05$]

dimensions as well as in the overall scale averages [$F = 3,491, p < ,05$]. No significant difference was found in other dimensions.

Table 7. Averages of the Dimensions with Significant Differences in terms of Departments

		GIFJ	DRMO	GIE	Total
Classroom	N	25	25	25	25
Teaching	X	2,5636	2,3100	2,7467	2,5903
	Std. D	,70662	,69202	,59535	,54434
Science	N	44	43	44	44
Education	X	2,5188	2,1395	2,9129	2,5102
	Std. D	,54966	,67252	,46100	,42225
Social Std.	N	34	34	34	34
Education	X	2,6456	2,3103	2,8725	2,6089
	Std. S	,57443	,72928	,77423	,52834
Mathematics	N	25	25	25	25
Education	X	2,5383	1,9533	2,9333	2,5078
	Std. S	,45093	,44232	,37268	,30357
Economics	N	15	15	15	15
	X	2,4812	1,7778	3,0889	2,4059
	Std. S	,78333	,68041	,61032	,53977
Management	N	36	36	37	37
	X	2,2865	1,9435	2,8739	2,3013
	Std. S	,55903	,65605	,54064	,47850
Finance	N	39	39	39	39
	X	2,1716	1,6517	2,4658	2,1708
	Std. S	,67259	,69154	,57377	,53040

As shown in Table 7; compared the students' perceptions of the academicians' democratic values related to GIFJ dimension in terms of the students' departments, the average of the Social Studies Education students ($X = 2,646$) is significantly higher than the average of the Finance department students ($X = 2,172$).

As for DRMO dimension, the average scores of the students studying at the departments of Classroom Teaching ($X = 2,310$), Science Education ($X = 2,140$) and Social Studies Education ($X = 2,310$) are significantly higher than the average scores of the students studying at Finance department ($X = 1,652$).

Considering GIE dimension, it is seen that the average scores of the students studying at the departments of Science Education ($X= 2,912$), Mathematics Education ($x: 2,933$), Economics ($X= 3,098$) and Management ($X= 2,874$) are significantly higher than the average scores of the students studying at Finance Department ($X= 2,466$).

Considering the total average scores of all dimensions, the average scores of the students studying at the departments of Classroom Teaching ($X= 2,590$), Science Education ($X= 2,510$) and Social Studies Education ($X= 2,609$) are significantly higher than the average scores of the students studying at Finance department ($X= 2,171$). No significant difference was found in other dimensions.

Table 8. One-way Analysis of Variance Results in terms of the Place of Residence between the ages 12-17

	Source of Variance	Sum of Square	df	Mean Square	F	(p)	Difference
GIFJ	Between Groups	3,413	4	,853	2,411	,050	Village>District
	Within Groups	84,942	240	,354			
	Total	88,356	244				

Examining Table 8, it is seen that the “GIFJ” dimension related to the students’ perceptions of the academicians’ democratic values differed significantly by the place of residence in which the students spent their lives between the ages 12-17 [$F=2,411$; $p<.05$].

Table 9. Averages of the Dimensions with Significant Differences in terms of the Place of Residence between the ages 12-17

		N	X	Sd.
GIFJ	Village	24	2,7899	,65897
	District	83	2,3831	,58892

According to the table, it is seen that the students who lived in villages between the ages 12-17 ($X=2,79$), compared to those who lived in districts at the same period ($X=2,38$), perceive academicians as more sensitive to the democratic values related to Freedom and Justice. No significant differentiation was found in other dimensions.

One-way variance analysis was performed to determine whether the students’ perceptions related to the academicians’ democratic values vary in terms of the regional culture in which they grow up. The results of analysis are listed in Table 10.

Table 10. One-way Analysis of Variance Results in terms of Regional Culture

	Source of Variance	Sum of Square	df	Mean Square	F	(p)	Difference
GIFJ	Between Groups	5,812	8	,726	2,080	.039	Mediterranean>
	Within Groups	81,737	234	,349			Central Anatolia
	Total	87,548	242				
TD	Between Groups	9,663	8	1,208	2,066	,040	Inner Aegean>
	Within Groups	136,243	233	,585			Southeast;
	Total	145,906	241				East> Southeast
RIRR	Between Groups	9,130	8	1,141	2,376	,018	Coastal Aegean>
	Within Groups	110,954	231	,480			Central Anatolia
	Total	120,083	239				
Total	Between Groups	4,012	8	,501	2,196	,029	Inner Aegean>
	Within Groups	53,667	235	,228			Central Anatolia
	Total	57,678	243				

Examining Table 10, it was found that the academicians' democratic values perceived by university students differed significantly in "GIFJ" [$F=2,080$; $p<.05$], "TD" [$F=2,066$; $p<.05$], "RIRR" [$F=2,376$; $p<.05$] dimensions as well as in the total dimension [$F=2,196$; $p<.05$] representing the sum total of all statements. There was no significant difference in other dimensions.

Table 11. Averages of the Dimensions with Significant Differences in terms of Regional Culture

Regions		GIFJ	TD	RIRR	EPDA	Total
West Blacksea	N	5	6	6	6	6
	\bar{X}	2,4545	2,3889	2,6667	1,7778	2,2902
	SS	,59265	,68041	,51640	,50185	,51246
East Blacksea	N	6	6	6	6	6
	\bar{X}	2,5522	2,5000	3,0833	2,5556	2,5319
	SS	,52477	,69121	,66458	,75031	,54366
Central Anatolia	N	41	41	39	41	41
	\bar{X}	2,1605	2,3902	2,6282	2,2642	2,2039
	SS	,63396	,78847	,73196	,88974	,50485
Coastal Aegean	N	57	57	57	57	57
	\bar{X}	2,4897	2,4912	3,1842	2,2719	2,4451
	SS	,59755	,83833	,59486	,74578	,49545
Inner Aegean	N	58	58	57	58	58
	\bar{X}	2,5230	2,7299	3,0351	2,6379	2,5625
	SS	,58944	,68244	,68046	,77745	,45642

Southeast	N	8	7	7	8	8
Anatolia	\bar{X}	2,4570	1,7143	3,1429	2,2292	2,3530
	SS	,48875	,73102	,62678	,77120	,37275
East	N	23	23	23	23	23
Anatolia	\bar{X}	2,3261	2,7536	2,9783	2,2029	2,3412
	SS	,53444	,71927	,84582	,86158	,45652
Mediterranean	N	34	33	34	34	34
	\bar{X}	2,6642	2,6061	2,8824	2,5000	2,5484
	SS	,61392	,84247	,64030	,70353	,48001
Thrace	N	11	11	11	11	11
	\bar{X}	2,4628	2,3485	2,7273	2,5606	2,4364
	SS	,51819	,58904	,98396	,88278	,43578
Total	N	243	242	240	244	244
	\bar{X}	2,4496	2,5406	2,9583	2,3893	2,4320
	SS	,60147	,77809	,70883	,79898	,48720

According to table, the students living in the Mediterranean region ($X=2,66$) perceived academicians as giving more importance to the democratic values related to Freedom and Justice compared to those living in the Central Anatolia Region ($X=2,16$). The students living in Inner Aegean region ($X = 2,73$) perceived academicians as giving more importance to the democratic values related to “Tolerance” compared to those living in the South East Region ($X = 1,71$).

The students living in the Eastern Anatolia region ($X = 2,75$) perceived academicians as giving more importance to the democratic values related to “Respect for Institutional Rules and Regulations” compared to those living in the South East Region ($X = 1,71$). The students living in the Coastal Aegean region ($X=3,18$) perceived academicians as giving more importance to the democratic values related to total sum compared to those living in the Central Anatolia region ($X = 2,63$). The students living in the Inner Aegean region ($X = 2,56$) perceived academicians as giving more importance to the democratic values related to “Tolerance” compared to those living in the Central Anatolia region ($X = 2,20$). No significant differentiation was found in other dimensions.

Results, Conclusions and Recommendations

In this study, we analyzed the students’ perceptions of the academicians’ democratic values and the extent to which academicians have these values in terms of various variables. According to the results, it can be said that academicians are perceived as democrat at “low”

level by the students. These findings are consistent with the literature (Duman and Koç: 2004; Doğanay and Sarı: 2006; Kumral: 2009; Kayabaşı: 2014). The academicians are expected to have democratic values at high levels; however, research results do not support this assumption.

Having analyzed the sub-dimensions, it is seen that academicians give more importance to the “rules and regulations” at university based on the students’ perceptions. According to Aypay and Bektaş (2010), the academicians’ behaviours –*such as fulfilling certain responsibilities abiding by the existing rules and exhibiting solid and unchanging attitudes*– transform university into “bureaucratic organizational model” as an organizational structure. This naturally leads the university students to perceive academicians as inadequate in terms of democratic values. This finding lends support to literature.

The students who participated in the research gave the lowest score to academicians regarding “democratic role modelling” dimension. Accordingly, it can be said that the academicians were unable to be a good role model for their students. The fact that academicians are unable to be democratic role models should not be ignored in universities which is one of the leading institutions that are supposed to have democratic values at higher levels.

The scores related to the academicians’ “giving importance to freedom and justice” were found at “low” level. In contrast, Kiroğlu, Elma, Kesten and Egüz (2012) found that the academicians approached tolerant towards the students’ participating in decision-making process, freedom to choose instructor, voicing their objections and suggestions on various issues, behaviours and clothing preferences. These results are not consistent with the findings of this study. This may be due to the fact that the democratic values of the academicians were evaluated based on the students’ perceptions and/or the study subjects were different.

Doğanay and Sarı (2006) tried to determine the university students’ perceptions related to the quality of life in terms of democratic life and they reached the conclusion that the students gave the lowest score to “communicating with academicians” dimension in their study. The findings reached by Doğanay and Sarı indicate low perceptions at universities and their findings are in line with the ones reached through this study. These findings indicate that the communication between academicians and students is neglected more than other democratic features existing at university. Similarly, the results related to giving importance to freedom and justice dimension reached at this study overlap with the findings reached by Doğanay and Sarı. According to the researchers, the academicians’ ignorance of active participation of students in teaching-learning process, not involving the students in the decisions to be taken at lesson planning and implementation stage and disregarding their students may lead the

classroom setting to move away from a democratic environment. The low communication between academicians and students mostly in class supports this view.

Kumral (2009) found that the students are of the opinion that the academicians lack communication, have inadequacies in the field and formation training and exhibit hard, disrespectful and contemptuous attitudes. In another study conducted by Kayabaşı (2011), the prospective teachers stated that the academicians behaved in accordance with democratic principles. However, they stated that the academicians exhibited inadequate attitudes in terms of providing opportunities to discuss in classroom and participating in decision-making process. Duman and Koç (2004) found that the democratic attitudes and behaviours of academicians were at “moderate” and “lower” levels based on the students’ perceptions.

Having analyzed whether the students’ perceptions of the democratic values related to academicians varies in terms of the gender variable, the male students, compared to female students, stated that the academicians gave more importance to freedom and justice (*clothing preferences, etc.*). Doğanay and Sarı (2006) found that the university students’ perceptions related to the quality of life in terms of democratic life varied by gender variable in “participation in decision-making” and “classroom setting” dimensions. The female students’ perceptions related to the quality of life at university were found to be more positive compared to male students. Sağlam (2000) and Kaya et al., (2012) also reached similar conclusions underlining significant differences in favour of female students, while Arslantaş (2011) found a difference in favour of male students. Erdem and Saritaş (2006), on the other hand, found that the perceived democratic values and attitudes did not differ by gender.

Having analyzed whether the students’ perceptions of the academicians’ democratic values differ in terms of the faculty and department at which they study, it is seen that the Faculty of Education students generally perceive academicians more positive compared to FEAS students. These results are consistent with the expectations. Because, the characteristic of being a teacher and educator contains, by its very nature, democracy and its associated values. In addition, the fact that the academicians in the Faculty of Education have a specific pedagogical training renders the communication between academicians and students more positive. In terms of the departments, the students who studied at the department of finance had lower perceptions compared to the students studying at other departments. There was no difference between the students studying at other departments. This finding may indicate a specific condition regarding the academicians of the related department; so, it would be wrong to make a generalization. It was observed that there was no difference between the departments of prospective teachers. Kaya et al. (2012) also found similar results in a study conducted with

the participation of prospective teachers. These findings are consistent with the results reached at this study.

In terms of the place of residence variable, the students who lived in villages between the ages 12-17, compared to those who lived in districts at the same period, perceive academicians more positive related to the dimension of giving importance to Freedom and Justice. Although we have not come across any study on this subject, the life in villages is known to be more traditional and conservative on social relationships. Thus, an individual who grew up in such a culture might have perceived academicians and their behaviours more liberal at university, which is relatively a freer environment.

It was also seen that the students' perceptions of the academicians' democratic values differ in terms of the regional culture in which they grew up. The findings generally indicate that the students living in the Mediterranean Region and Coastal and Inner Aegean regions, compared to the students living in the Central Anatolia region, perceive academicians as having more democratic attitudes and values. This finding was different from the researchers' expectations. It is known that the lifestyle in the Mediterranean and Aegean regions, especially in the coastal areas, is more secular while it is more conservative in inner and eastern regions in Turkey. Therefore, the expectations about democratic values and freedoms are considered to be higher and so the people living in these regions are expected to perceive academicians as more inadequate. In this respect, further studies are required.

It has been seen that the students perceive the academicians as "prescriptive" and "egalitarian". Reaching both findings simultaneously can be interpreted as a sign that the academicians abstain from a number of factors (administration, environment, and etc.). However, this attitude might stem from individually or along with other factors. There is need for further studies on this subject. However, it can be said that the democratic behaviours of academicians are connected with the attitudes of university administration. Universities' providing academicians with the assurance of academic freedom and becoming democratic institutions in this sense will ease the pressure on academicians and remove one of the obstacles that lead them to exhibit "prescriptive" attitudes. Besides, universities' organizing activities (*e.g. seminars, conferences*) to develop democratic values of academicians can increase their sensitivity. Especially considering that the academicians are perceived inadequate for being a role model, it is suggested that this issue should be paid a close attention. University administration's encouraging academicians to join social, scientific and sporting activities together with the students can also make a contribution in this regard.

The researchers in this area are suggested to investigate this subject with different samples and/or methods and do studies examining the reasons why the academicians are not perceived as democratic at desired levels.

References

- Acun, İ., Demir, M. ve Göz, L. (2010). Öğretmen adaylarının vatandaşlık yeterlilikleri ile eleştirel düşünme becerileri arasındaki ilişki, *Journal of Social Studies Education Research*, 1(1), 107-123
- Acun, İ., Yücel, C., Önder, A. ve Tarman, B. (2013). Değerler: Kim ne kadar değer veriyor? *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Kış (6/1), 194-196.
- Akın, U. & Özdemir, M. (2009). Öğretmen adaylarının demokratik değerlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Eğitim bilimleri fakültesi örneği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42(2), 183-192.
- Arslantaş, İ. (2011). Öğretim elemanlarının öğretim stratejileri-yöntem ve teknikleri, iletişim ve ölçme değerlendirme yeterliklerine yönelik öğrenci görüşleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (15), 487-506.
- Aypay, A., Aypay, A. & Demirhan, G. (2009). Öğrencilerin üniversiteye sosyal uyumu. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (2/1), 46-64.
- Aypay, A., Sever, M. & Demirhan, G. (2012). Üniversite öğrencilerinin sosyal ve akademik entegrasyonu: Boylamsal bir araştırma. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 407-422.
- Bacon, M. & Sloam (2010). John Dewey and the democratic role of higher education in England. *Journal of Political Science Education*, 6, 336-352.
- Bingöl, D. (2000). Demokratik tutum ve değerler açısından üniversite gençliği. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14(1), 129-157.
- Büyükdüvenci, S. (1990). Demokrasi, eğitim ve Türkiye. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 583-597.
- Büyükkaragöz, S. (1992). Aile içi demokrasi ve eğitim. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(8), 143-151.
- Chomsky, N. (2007). *Demokrasi ve eğitim*. C.P. Otero (ed.). İstanbul: bgst Yayınları
- Colby, A. (2007). Educating for democracy. 03.04. 2012 tarihinde www.carnegiefoundation.org adresinden erişilmiştir.

- Çankaya, İ. H. (2010). İlköğretim okul yöneticilerinin demokrasiye ilişkin tutumlarını etkileyen bazı etkenler üzerine bir araştırma. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 945 -960.
- Davis, M. (2010). *Practicing in democracy in the NCLB Elementary classroom*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dominican University of California, San Rafael, CA.
- Dewey, J. (2010). *Okul ve toplum* (2. Basım). Ankara: Pegem Akademi.
- Doğanay, A. & Sarı, M. (2006). Öğrencilerin üniversitedeki yaşam kalitesine ilişkin algılarının demokratik yaşam kültürü çerçevesinde değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 107-128.
- Doğanay, A. & Sarı, M. (2004). Elementary school students' devotion level to democratic values and comparison of the effect of overt and hidden curriculum on gaining democratic values in terms of students and teachers opinions. *Educational Administration in Theory & Practice*, 39, 356-383.
- Duman, T. & Koç, G. (2004). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretim elemanlarının demokratik tutum ve davranışlarına ilişkin görüşleri. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, Malatya.
- Ensign, J. (1994). Changing roles in classroom: An attempt that didn't work. *Paper presented at the Meeting of the American Educational Studies Association*, Chapel Hill, NC.
- Erdem, A. R. & Sarıtaş, E. (2006). Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin öğretim elemanlarının davranışlarının demokratikliğine ilişkin algıları (PAÜ Örneği), *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, 525-538.
- Genç, S. Z. & Esen, H. (2012). Öğretmen yetiştirmede demokratik değerlerin benimsenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(8), 589-602.
- Gömlüksiz, M. N. & Çetintaş, S. (2011). Öğretmen adaylarının demokratik tutumları (Fırat, Dicle, 7 Aralık, Cumhuriyet ve Erzincan Üniversiteleri Örneği). *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 1-14.
- Hébert, Y. & Wilkinson, L. (2006). Diversity and democratic values: Implications for public policy. George H. Richardson & David, W. (Eds.) *Troubling the Canon of Citizenship Education*. New York: Peter Lang Publishing.
- Jacobowitz, T. & Sudol, K. A. (2010). Literacy strategies that promote democratic skills, attitudes, and behaviors in the social studies classroom. *Social Studies Research and Practice*, 5(3), 62-73.

- Kalaycı, Ş. (2008). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kaldırım, E. (2005). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin demokrasi algıları. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(3), 143-162.
- Kamber, T., Acun, İ. & Akar, C (2011). İlköğretim birinci kademe sosyal bilgiler öğretim programının uygulanabilirliği, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 195-218. <http://dx.doi.org/10.12780/UUSBD99>
- Karahan, T. F., Sardoğan, M. E., Özkamalı, E. & Dicle, A. N. (2006). Öğretmen adaylarında demokratik tutum, nevrotik eğilimler ve kendini gerçekleştirme. *H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 149-158.
- Karasar N. (1984). *Bilimsel Araştırma Metodu*. Ankara: Hacettepe Taş Kitapçılık.
- Karpat, H. K. (2010). *Türk Demokrasi Tarihi: Sosyal, Kültürel, Ekonomik Temeller*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Katılmış, A., Ekşi, H., Öztürk, C. (2010). Sosyal bilgiler dersi kazanımlarıyla bütünleştirilmiş bilimsellik odaklı karakter eğitimi programının etkililiği, *Journal of Social Studies Education Research Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 50-87.
- Kaya, H. İ., Taştan, M., Kop, Y. & Metin, M. (2012). Öğretmen adaylarının öğretim elemanlarının demokratik davranışlarına ilişkin algıları (Kars İli Örneği). *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2(1), 39-49.
- Kayabaşı, Y. (2011). Öğretmen adaylarının davranışlarının demokratik sınıf ortamı açısından değerlendirilmesi. *GÜ Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(2), 525-549.
- Kesici, Ş. (2008). Teachers' opinions about building a democratic classroom. *Journal of Instructional Psychology*, 35(2), 192-203.
- Kıncal, R. Y., & Işık, H. (2005). Elementary school principals' level of practicing democratic values: Perceptions of teachers. *International Journal of Educational Reform*, 14(3), 326-333.
- Kılıç, D., Ercoşkun, M. H. & Nalçacı, A. (2004). Sınıf öğretmeni adaylarının demokratik tutumları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(2-3), 9-19.
- Kıroğlu, K., Elma, C., Kesten, A. & Egüz, Ş. (2012). Üniversitede demokratik bir değer olarak hoşgörü. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 86-104.
- Korkut, H. (1993). Demokratik üniversite. *Amme İdare Dergisi*. 26(2), 119-133.
- Kovacs, P. (2009). Education for democracy: It is not an issue of dare; It is an issue of can. *Teacher Education Quarterly*. 9-23

- Kumral, O. (2009). Öğretmen adaylarının öğretim elemanlarının davranışlarına yönelik algıları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(25), 92-102.
- MEB, (2015). *Hayat Bilgisi Programı*, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB, (2005). *Sosyal Bilgiler Programı 4-5. Sınıflar*, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Mullins, S. L. (1997). Images of democratic educators. *Paper presented at the Annual of the National Council for the Social Studies*. Cincinnati, OH, November.
- Murphy, M. (2005). Maritain explains the moral principles of education to Dewey. *Educational Horizons*, 282-291.
- Sağlam, H. İ. (2000). Sosyal bilgiler dersinin demokratik tutum geliştirmedeki rolü. *Milli Eğitim Dergisi*, 146, 67-71.
- Sarı, M. & Sadık, F. (2011). Öğretmen adaylarının demokrasi algıları (Çukurova Üniversitesi Örneği). *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 67-82.
- Solomon, D. & Kendall, A. (1975). Dimensions of children's classroom behavior as perceived by teachers. *Paper presented at meeting of the Society for Research in Child Development*, Denver, Colorado.
- Sönmez-Ektem, I. & Sünbül, A. M. (2011). Öğretmen adaylarının demokratik tutumları üzerine bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31,159-168.
- Şişman, M. (2006). *Eğitimde demokrasi ve sosyal adalet: Türkiye eğitim sisteminin değişmeyen miti*. Türk Eğitim Sisteminde Yeni Paradigma Arayışları (Bildiriler Kitabı). Ankara: Eğitim-Bir-Sen Yayınları.
- Uygun, S. & Engin, G. (2014). Temel demokratik değerler ölçeği: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkc*. Volume 9/5 Spring 2014, 2021-2031.
- Üstün, A. & Yılmaz, M. (2008). Üniversite öğrencilerinin aile içi demokrasi ile ilgili görüşlerinin cinsiyet ve anne-baba eğitim düzeyine göre değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 9(2), 77-90.
- Tay, B., Durmaz F., & Şanal, M. (2013). Sosyal bilgiler dersi kapsamında öğrencilerin değer ve değerler eğitimine ilişkin görüşleri. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi GEFAD / GÜJGEF* 33(1), 67-93.
- Veugelers, W., & Kat, E. D. (2003). Moral and democratic education in public primary schools. *Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association*, Chicago.

- Wyett, J. L. (1997). New teachers for a new mission: Democratic classrooms. *Paper presented at the Annual Meeting of the Association of Teacher Educators, Washington.*
- Yazıcı, K. (2011). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının demokratik değerlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim, 36(159), 165-179.*
- Yeşil, R. & Aydın, D. (2007). Demokratik değerlerin eğitiminde yöntem ve zamanlama. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 11(2), 65-84.*
- Yiğit, M. F., Tarman, B. (2013). Değerler eğitiminin ilköğretim 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarındaki yeri ve önemi. *Journal of Social Studies Education Research Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi. 4(2), 79-102*
- Zenzirci, İ. (2003). *İlköğretim okullarında yönetimin demokratik düzeyinin katılım, özgürlük ve özerklik boyutları açısından değerlendirilmesi (Balıkesir İli Örneği)*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Öğretim Elemanlarının Demokratik Değerlerine Yönelik Öğrenci Algılarının İncelenmesi

Cüneyt Akar*

Özet

Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin öğretim elemanlarının demokratik değerlere ne düzeyde sahip olduklarına yönelik algılarını ve algılarının bazı değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini incelemektir. Araştırma betimsel bir çalışma olup, çalışma grubu Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde öğrenim gören 248 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada ölçme aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen “Akademisyenlerin Demokratik Değerlerine Yönelik Öğrenci Algısı Ölçeği” kullanılmıştır. Sonuç olarak toplam varyansın % 62,831’ini açıklayan 6 boyutlu bir ölçek elde edilmiştir. Ölçeğin toplam Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı ,927 bulunmuştur. Akademisyenlerin demokratik değerlere sahip olma düzeyleri ortalaması 2,43 olarak tespit edilmiştir. Bu bulgular akademisyenlerin demokratik değerlerinin düşük düzeyde algılandığını göstermektedir. Öğretim elemanlarının en fazla değer verdikleri boyutlar “kurumsal kural ve yasalara saygı” ve “eşitliğe verilen önem”dir. En az önem verdikleri değer ise “demokratik rol olma” boyutu olarak algılandığı görülmüştür. Ayrıca bazı demografik değişkenler açısından istatistiksel olarak anlamlı farklar olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretim üyeleri, Üniversite öğrencileri, Demokratik değerler,

Key Words: Academics, University students, Democratic values

Demokrasi Kavramı

Demokrasi kavramı siyasi literatür ve çevrelerde “bireylerin kendi kendisini yönetmesi” ya da “yönetime katılma ve/veya söz sahibi olması” anlamında yer bulmaktadır. Toplumsal yönüyle ise demokrasi sadece bir yönetim biçimi olmayıp, bireylerin birbirleriyle olan ilişkilerini ve yaşantılarını demokratik ilkelere göre sürdürmesidir (Büyükdüvenci,1990). En geniş anlamı ile demokrasi; insanı özgürleştirerek onun bağımsız bir birey olmasını sağlarken, bireyin kişiliğini, kimliğini ve toplum içerisindeki yerini, kendi özgür iradesiyle belirleme

* Yrd. Doç. Dr. Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi, akarcuneyt@gmail.com

imkânı verir. Böylece özgürleşen kişi, her bakımdan daha verimli ve dengeli olurken, kendisi, yaşadığı toplum ve dünya ile barışık bir hayat sürer (Karpat, 2010).

Demokratik Değerler ve Eğitim

Bir ülke eğer siyasi bir sistem olarak demokrasiyi benimsenmişse, eğitim sisteminin bir çıktısı olarak vatandaşlarını demokrasiyi benimseyen, yaşayan ve uygulayan bireyler olarak yetiştirmeyi amaçlar. Bu anlamda ülkemizde de demokratik düşünce ve değerlerin öğrencilerimize kazandırılması son derece önemlidir. Demokrasiyi benimseyen ülkelerde demokratik değerler, toplumsal anlamda bireylerin yaşantılarında meydana gelen olaylar, olgular ve birbirleriyle olan ilişkilerinde önemli bir unsur olmaktadır. İlişkisel olarak her bireyin birbirine bağımlı olduğu toplumsal yapı içerisinde bu değerler, hem kişisel olarak hem de toplum için gereklidir. Ancak ülkemizde eğitim programlarında son zamanlara kadar öğrencilere yaşam becerileri ve değerlerin kazandırılması ikinci planda kalmış, daha ziyade bu hususlar bilgi boyutunda ele alınmıştır (Yeşil ve Aydın, 2007).

Gelenekselci eğitimin bilgi aktarmaya dayalı eğitim anlayışı, ilerlemeci eğitim felsefesi ve yapılandırmacı yaklaşımın benimsenmesiyle önemini kaybetmiştir. Günümüz eğitim anlayışında yaşam becerileri ve değerler öğrencilere kazandırılması planlanan en önemli özelliklerdir. Yenilenen programlarımızda da bu unsurlara verilen önem açıkça görülmektedir (MEB, 2005; Katılmış , Ekşi & Öztürk, 2010; Kamber, Acun & Akar, 2011; Acun, Yücel, Önder, Tarman, 2013; Yiğit, Tarman, 2013; Tay, Durmaz & Şanal, 2013; MEB, 2015;). Değerler konusunun önemsenmesi ve benimsenmesi ise, eğitimde “değer eğitimi” konusunun var olmasına neden olmuştur.

Öğrencilere kazandırılması düşünülen çok sayıda değer bulunmaktadır. Bu değerlerin önem sırasına göre bir hiyerarşisinin yapılması doğru bulunmayabilir. Ancak kuşkusuz ülkenin temel yönetim anlayışını yansıtan eden bir kavramın değer olarak kazandırılması hayati öneme sahiptir. Özellikle her türlü inanç ve değerlerin terör örgütleri tarafından hoyratça kullanıldığı günümüz koşullarında demokratik değerlerin benimsenmesinin önemi daha da artmıştır. Bu açıdan, demokrasinin varlığı ve sürdürülmesi için eğitim önemlidir (Davis, 2010). Tartışılan değer eğitiminde eğitimin temel amaçları, bireylerin çevresinde ve dünyada meydana gelen olaylara duyarlı olma, toplumsal farkındalık oluşturma, dürüstlük ve sorumluluk alma, başkalarını önemseme, başkalarıyla bir şeyleri paylaşma ve toplum içinde birlikte yaşamayı öğrenme olarak ifade edilmektedir (Veugelers ve Kat, 2003; Acun, Demir, Göz, 2010).

Demokratik değerlerin bireyler tarafından kazanılması incelendiğinde, yapılan çalışmaların üç faktörün önemine işaret etmekte olduğu görülmektedir. Bunlardan biri

okullardır (Ensign, 1994; Wyett, 1997; Şişman, 2006; Kovacs, 2009; Davis, 2010). Bir diğer faktör öğretmenler (Mullins, 1997; Murphy, 2005; Colby, 2007; Kesici, 2008) ve bir diğeri ise ebeveynlerdir (Büyükkaragöz, 1992; Kaldırım, 2005; Üstün ve Yılmaz, 2008; Sarı ve Sadık, 2011). Okulların, öğretmenlerin ve ebeveynlerin bu süreçteki önemi göz önüne alındığında demokratik değerlerin ancak bu değerlere inanan yetişkinler aracılığıyla kazandırabileceğini söylemek yanlış olmaz. Üniversiteler de bu sürecin önemli bir parçasıdır. Nitekim Korkut (1993) demokrasi kültürünün ve değerlerin yaşatılması ve geliştirilmesi bakımından toplumun öncüsü olması beklenen üniversitelerin önemli bir yer tuttuğunu ifade etmektedir.

Demokratik Değerlerin Kazanımında Üniversiteler

Günümüz toplumunda demokrasi ve ilkelerini taşıyacak önemli eğitim kurumlarından olan üniversiteler, bireylerin kendilerini tanımalarını ve onların mesleki ve toplumsal hayata bilinçli vatandaşlar olarak hazırlanmalarını görev edinmektedir. Chomsky (2007) bu hususta üniversitenin özgür bir topluma yapabileceği en önemli katkıyı, serbest fikir alış verişi, eleştirel analiz, deneycilik, çeşitli fikir ve değerlerin keşfedilmesi, toplumsal eylem veya bilimsel ilerlemenin sonuçlarının araştırılması olarak görmektedir. Bu açıdan üniversite hem öğretim üyelerinin hem de öğrencilerin demokratik ilke ve değerlerini yaşamları ile bütünleştirdiği bir yaşam alanı olarak görülür. Nitekim yapılan pek çok çalışmada demokratik anlayışın gelişmesi için üniversite öğrencilerinin demokratik değerleri içselleştirmelerinin gerekli olduğu ortaya konulmuştur (Kılıç, Ercoşkun ve Nalçacı, 2004; Karahan, Sardoğan, Özkamalı ve Dicle, 2006; Akın ve Özdemir, 2009; Sönmez-Ektem ve Sünbül, 2011; Yazıcı, 2011; Genç ve Esen, 2012; Gömleksiz ve Çetintaş, 2012).

Üniversitelerin kurumsal imkânlarının yanı sıra öğretim elemanlarının demokratik tutumları bu hususta önemli bir durum teşkil etmektedir. Sarı ve Sadık (2011), yaptıkları bir araştırmada üniversite öğrencilerinin demokratik değerlere yaklaşımlarında, birçok etkenin yanında, öğretim elemanlarının tutum ve davranışların da etkili olduğunu bulmuşlardır. Öğrencilere demokratik değerlerin kazandırılabilmesi için öğretim elemanlarının öğrencilerle iletişiminin buna uygun olması gerekir. Öğretim elemanları öğrencilerine; hoşgörü, güven, işbirliği, sorumluluk, bağımsızlık, insan onuruna saygı, arkadaşlık, eşitlik, dürüstlük, adalet, çeşitlilik, gizlilik ve çevreye saygı, katılım, özgürlük ve özerklik, mutluluğa ulaşma, yaşama saygı, adil olma, yeniliğe açık olma, başkalarına ve kendine saygı, yardımlaşma, öz güven, ayrımcılığa karşı olma gibi konularda uygun ortamları sağlamalıdır. Literatürde yer alan pek çok çalışma da bu düşünceyi destekler niteliktedir (Solomon ve Kendall, 1975; Zenzirci,

2003; Doğanay ve Sarı, 2004; Kıncal ve Işık, 2005; Hébert ve Wilkinson, 2006; Jacobowitz ve Sudol, 2010; Çankaya, 2012; Kiroğlu, Elma, Kesten ve Egüz, 2012).

Bu bulgulardan hareketle bir yapı olarak üniversite ve paydaşlarının davranışlarının sosyal bir rol model olarak bireyin tutum ve davranışını etkilediği söylenebilir. Bu açıdan öğretim elemanlarının öğrencilerinin gözünde ne kadar demokratik olduğunun belirlenmesi önemlidir. Temel demokratik değerler, demokratik toplumların ve demokratik eğitimin temel ölçütleridir. Dünyadaki demokratik ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de demokratik toplumun gelişmesi için okullarda zaman zaman bu demokratik değerlerin ölçümü zaruri olabilir (Uygun ve Engin, 2014).

Böyle bir çalışma ile hem öğretim elemanlarına dönüt verilmesi hem de bu alanda çalışma yapmak isteyen araştırmacılar için katkı sağlanması beklenmektedir.

Bu bağlamda araştırmanın temel amacı, öğretim üyelerinin demokratik değerlerinin üniversite öğrencileri tarafından nasıl algılandığını belirlemektir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

3. Öğretim üyelerinin üniversite öğrencileri tarafından algılanan demokratik değerleri hangi düzeydedir?
4. Öğretim üyelerinin üniversite öğrencileri tarafından algılanan demokratik değerleri;
 - a) Öğrenim görülen fakülte b) Cinsiyet, c) Öğrenim görülen bölüm, d) 12-17 yaşları arasında yaşamlarını geçirdiği yerleşim yeri, e) Yaşadıkları bölge kültürü değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Bu çalışma betimsel alan araştırmasıdır. Betimsel yöntem var olan bir durumu olduğu gibi ortaya koymayı amaçlayan araştırmalar söz konusu olduğunda kullanılmaktadır (Karasar,1984: 83).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2011-2012 eğitim öğretim yılında Uşak Üniversitesinde bulunan Eğitim Fakültesi ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi olmak üzere iki fakültede öğrenim görmekte olan ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma grubu bu iki fakülteden Sınıf Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, İktisat, İşletme, Maliye ve Muhasebe olmak üzere toplam 8 farklı bölümde öğrenim gören gönüllülük esasına dayalı olmak üzere 248. katılımcıdan oluşmaktadır. Katılımcılara ilişkin demografik özellikleri

yansıtan betimsel veriler, Tablo 1’de sunulmuştur. Demografik değişkenlerden bazıları işaretlenmediği için bazı değişkenlerde katılımcı sayıları farklılaşabilmektedir.

Tablo 1. Çalışma Grubu

Cinsiyet	Erkek	Kadın								Toplam
N	81	167								248
%	32,7	67,3								100
Fakülte	Eğitim	İİBF								
N	128	120								248
%	51,6	49,4								100
Bölüm	Sınıf	Fen	Sos. Bil.	Mat.	Ekono	İşletme	Maliye	Muha		
	Öğrt.	Bil. Ö.	Öğrt.	Öğrt.	mi			sebe		
N	25	44	34	25	15	37	39	29	248	
%	10,1	17,7	13,7	10,1	6	14,9	15,7	11,7	100	
Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4.Sınıf							
N	87	63	98							248
%	35,1	25,4	39,5							100
12-17 yaş yerleşim yeri	Köy	Kasaba	İlçe	Şehir	Büyük şehir					
N	24	7	83	65	69					248
%	9,7	2,8	33,5	26,2	27,8					100
Bölge kültürü	Batı K.dz	Doğu K.dz	İç Ana.	Kıyı ege	İç ege	Güney Doğu	Doğu	Ak deniz	Trak Ya	
N	8	8	41	57	58	8	23	34	11	248
%	3,2	3,2	16,5	23	23,4	3,2	9,3	13,7	4,4	100

Veri toplama Araçları

Bu çalışmada araştırmacılar tarafından geliştirilen “Öğretim Elemanları Demokratik Değerlerine İlişkin Öğrenci Algısı Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin demokratik değerlerle ilgili temalarını oluştururken UNESCO (1998), Kesici (2008) ve Doğanay ve Sarı (2004) tarafından belirlenen temalar göz önüne alınmıştır. Bu temalar doğrultusunda 47 ölçek maddesi yazılmıştır. Ölçeğin maddelerinin bu temalarla uygunluğunun değerlendirilmesinde eğitim bilimlerinde uzman 2 akademisyenin görüşüne başvurulmuştur. Ayrıca görünüş geçerliliği, anlaşılabilirlik ve kullanılabilirlik açılarından ölçeğin değerlendirilmesi amacıyla bir dil uzmanına başvurulmuştur. Bu haliyle hazırlanan ölçeğin uygulanmasından elde edilen

veriler bilgisayar ortamına aktarılmış ve ölçeğin yapı geçerliliğinin test edilmesi amacıyla bu veriler Temel Bileşenler Analizine tabi tutulmuştur. Sonuçlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretim Üyelerinin Algılanan Demokratik Değerleri Ölçeği

Faktör Analizi ve Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Maddeler	Boyutlar					
	1	2	3	4	5	6
S31	,756					
S30	,718					
S32	,714					
S29	,694					
S28	,638					
S25	,611					
S19	,606					
S35	,593					
S26	,590					
S34	,491					
S22	,417					
S40		,798				
S43		,767				
S41		,765				
S42		,722				
S44		,682				
S46		,611				
S10			,835			
S11			,823			
S12			,648			
S14				,830		
S13				,766		
S17					,786	
S16					,723	
S15					,574	
S2						,792
S1						,787
S3						,549
Madde Sayısı	11	6	3	2	3	3
Açıklanan Varyans (%)	18,375	14,480	8,109	7,840	7,494	6,532
Eigen Değeri	9,802	2,260	1,718	1,428	1,260	1,125
Cronbach α Katsayısı	,890	,878	,748	,829	,738	,690

Döndürme Yöntemi: Varimax (Kaiser Normalizasyonlu), İterasyon Sayısı: 6

KMO-MSA: ,887, Bartlett’s TS_p: ,000

Açıklanan Toplam Varyans: %62,831, Toplam Cronbach α Değeri: ,927 (N:28)

Yapılan Faktör analizi sonucunda ölçümün yapıldığı örneklemin faktör analizine uygunluğunu test eden KMO-MSA değerinin (,887) ve Bartlett Küresellik Testi anlamlılık düzeyinin (p: 0,000) uygun aralıkta olduğu görülmüştür. Varimax Dik Döndürme yöntemi ile

yapılan Temel Bileşenler analizi sonuçlarına göre 47 maddeden oluşan ölçeğin 19 maddesi faktör yüklerinin düşük olması, birden fazla bileşende yüksek faktör yüklerine sahip olması ve ölçeğin yapı bütünlüğünü bozması gibi sebeplerle dışarıda bırakılmıştır. Geriye kalan 28 maddenin 6 boyuttan oluşan bir yapı oluşturduğu tespit edilmiştir. Elde kalan maddelerin faktör yükleri 0,830 ile 0,549 arasında değişmektedir. Elde edilen 6 boyutlu yapı, ölçülmeye çalışılan fenomenin toplamda % 62,831'ini açıklamaktadır. Boyutların tek başlarına açıkladıkları varyanslar, madde sayıları, eigen değerleri gibi istatistikler Tablo 2’de yer almaktadır. Yapı geçerliliğinin yanı sıra, ölçümün güvenilirliği ile ilgili olarak Cronbach α İç Tutarlılık Katsayısı ölçeğin bütünü için ,927 olarak hesaplanmıştır. Ölçekte yer alan 6 boyutun iç tutarlılık katsayıları ise ,890 ile ,690 arasında değişmektedir. Yapılan geçerlilik ve güvenilirlik testleri sonuçlarına bakılarak ölçeğin bu haliyle kullanılabilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ölçek, 4’lü likert tipinde olup 28 madde ve 6 boyuttan oluşmuştur. Ölçeğin 1. boyutunda 10 madde yer almıştır. Maddelerin incelenmesi sonucunda 10 maddeli 1. boyuta “özgürlük ve adalete önem verme”, 8 maddeli 2. boyuta “demokratik rol model olma”, 3 maddeli 3. boyuta “farklılıklara karşı hoşgörü”, 2 maddeli 4. boyuta “kurumsal kural ve yasalara saygı gösterme”, 3 maddeli 5. boyuta “demokratik faaliyetlere katılımı teşvik”, 3 maddeli 6. boyuta ise “eşitliğe önem verme” isimleri verilmiştir. Ölçeğin derecelendirilmesi ise öğretim elemanlarının belirtilen maddeleri karşılama durumlarına göre “Çok Az” (1), “Az” (2), “Oldukça (3), ve “Çok fazla” (4) şeklindedir. Bu değerlendirme sistemine göre boyutların ortalama puanlarında “Çok Az” ve “Az” puan aralıklarında öğrencilerin öğretim elemanlarının daha az demokratik tutum ve değere sahip oldukları şeklinde algılanırken, “oldukça” ve “çok fazla” puan aralıklarında ise daha demokratik tutum ve değer sahip oldukları görülür. Puan aralıklarının belirlenmesinde $n-1/n$ formülü kullanılmıştır. Buna göre puan aralıkları $4-1/4$ ’den 0,75 bulunmuş ve aralıklar aşağıdaki gibi hesaplanmıştır;

4,00	–	3,25	aralığı	“çok fazla”
3,24	–	2,49	aralığı	“oldukça”
2,48	–	1,73	aralığı	“az”
1,72	–	1	aralığı	“çok az” olarak yorumlanmıştır

Ölçeğin ikinci bölümünde üniversite öğrencilerinin kişisel özelliklerine ilişkin öğrenim görülen fakülte, cinsiyet, bölüm, 12-17 yaşları arasında geçirdiği yerleşim yeri, bölge kültürü değişkenlerinin yer aldığı bilgi formu yer almaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırmada öğretim üyelerinin üniversite öğrencileri tarafından algılanan demokratik değerlerinin düzeylerini belirlemek için temel betimsel istatistikler yapılmıştır. Öğretim üyelerinin üniversite öğrencileri tarafından algılanan demokratik değerlerinin öğrencilerin öğrenim görülen fakülte ve cinsiyetleri açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için bağımsız gruplar için t testi; öğrencilerin 12-17 yaşları arasında yaşamlarını geçirdiği yerleşim yeri, yaşadığı bölge kültürü açısından farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için ise tek yönlü varyans analizi (*F*) yapılmıştır. Farkın hangi kaynaktan olduğunu tespit etmek için ise Tukey testi ile gruplar arası ortalama fark değerleri incelenmiştir. Tablolaştırmalarda aralarında anlamlı fark bulunan boyutlara yer verilmiş, anlamlı fark bulunmayan bulgular tabloya dâhil edilmemiştir.

Bulgular

Öğretim üyelerinin öğrenciler tarafından algılanan demokratik değerlerinin düzeylerini belirlemek amacıyla betimsel istatistikler yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Öğretim Üyelerinin Demokratik Değerlere Sahip Olma Düzeylerine İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	N	X	S.S.
1-Özgürlük ve Adalete Önem Verme (ÖAÖV)	247	2,45	,600
2-Demokratik Rol Model Olma (DRMO)	246	2,01	,679
3- Farklılıklara Karşı Hoşgörü (FKH)	246	2,54	,778
4-Kurumsal Kural ve Yasalara Saygı (KKYS)	244	2,95	,721
5-Demokratik Faaliyetlere Katılımı Teşvik (DFKT)	248	2,39	,795
6- Eşitliğe Önem Verme (EÖV)	247	2,81	,587
Toplam	248	2,43	,487

(N' deki farklı değerler katılımcıların bazı maddeleri işaretlememesinden kaynaklanmaktadır)

Öğretim üyelerinin demokratik değerlere sahip olma düzeyleri ortalama 2,43 olarak hesaplanmıştır. Buna göre öğrencilerin öğretim üyelerini “az” düzeyinde demokratik değerlere sahip olarak algıladıkları söylenebilir. Alt boyutlar incelendiğinde, öğretim üyelerinin demokratik değerlerinin en yüksek algılandığı olduğu alt boyutlar “kurumsal kural ve yasalara saygı” ($X=2,95$ =oldukça) ve “eşitliğe önem verme” ($X=2,81$ =oldukça)'dir. Yine “farklılıklara karşı hoşgörü” ($X=2,54$) “oldukça” düzeyinde bulunmuştur. En düşük algılanan boyut “demokratik rol model olma”dır ($X=2,01$). “Özgürlük ve adalete önem verme”

($X=2,45$) ve “demokratik faaliyetlere katılımı teşvik” ($X=2,39$) boyutlarının da “az” düzeyinde bulunduğu görülmektedir.

Öğretim üyelerinin üniversite öğrencileri tarafından algılanan demokratik değerlerinin öğrenim görülen fakülte açısından farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız gruplar t testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları, Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Öğrenim Görülen Açısından Bağımsız Gruplar t- Testi Sonuçları

	Fakülte	N	Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata Ortalaması	T	p
ÖAÖV	Eğitim	128	2,5651	,56872	,05027	3,121	.002
	İİBF	119	2,3301	,61142	,05605		
DRMO	Eğitim	127	2,1822	,66123	,05867	4,232	.000
	İİBF	119	1,8273	,65329	,05989		
FKH	Eğitim	127	2,6325	,75952	,06740	1,907	.057
	İİBF	119	2,4440	,78961	,07238		
KKYS	Eğitim	128	3,0156	,68429	,06048	1,425	.153
	İİBF	116	2,8836	,75573	,07017		
DFKT	Eğitim	128	2,5391	,76319	,06746	2,973	.003
	İİBF	120	2,2431	,80204	,07322		
EÖV	Eğitim	128	2,8737	,57039	,05042	1,856	.065
	İİBF	119	2,7353	,59952	,05496		
Toplam	Eğitim	128	2,5516	,45657	,04036	4,130	.000
	İİBF	120	2,3036	,48692	,04445		

Yapılan analiz sonucunda ölçeğin “özgürlük ve adalete önem verme” [$t=3,121$; $p < ,05$], “demokratik rol model olma” [$t=4,232$; $p < ,05$] ve “demokratik katılımı teşvik” [$t=2,973$; $p < ,05$] boyutlarında Eğitim Fakültesi öğrencileri lehine anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Ölçeğin toplamına ait puanlar açısından da [$t=4,130$; $p < ,05$] Eğitim fakültesi öğrencileri lehine anlamlı fark bulunmuştur. Buna göre Eğitim Fakültesi öğrencilerinin genel olarak İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerine göre öğretim elemanlarını daha demokratik olarak algıladıkları söylenebilir.

Öğretim üyelerinin üniversite öğrencileri tarafından algılanan demokratik değerlerinin cinsiyet açısından farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız gruplar t testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları, Tablo 5’ te sunulmuştur.

Tablo 5. Cinsiyet Açısından Bağımsız Gruplar t- Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	X	Sd	t	(p)
FKH	Erkek	77	2,6905	,74128	2,235	,027
	Kadın	166	2,4578	,78339		

Tablo 5 incelendiğinde öğretim üyelerinin üniversite öğrencileri tarafından algılanan demokratik değerlerine ilişkin “farklılıklara karşı hoşgörü” boyutunun öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı saptanmıştır [t=2,235; p < ,05]. Buna göre erkek öğrenciler kız öğrencilere göre öğretim üyelerini farklılıklara karşı hoşgörü konusunda daha duyarlı olarak algılamaktadırlar. Diğer boyutlarda ise cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı tespit edilmiştir.

Öğretim üyelerinin üniversite öğrencileri tarafından algılanan demokratik değerlerinin öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüm açısından bir farklılaşma olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları, Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Öğrenim Gördükleri Bölüm Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	K.T.	Sd	K.O.	F	(p)	Fark
ÖAÖV	Gruplararası	6,165	7	,881	2,554	,015	Sosyal Bilgiler>Maliye
	Gruplar içi	82,429	239	,345			
	Toplam	88,594	246				
DRMO	Gruplararası	12,215	7	1,745	4,113	,000	Sınıf Öğr.>Maliye
	Gruplar içi	100,970	238	,424			Fen Bil. Öğr.>Maliye
	Toplam	113,186	245				Sosyal Bilgiler>Maliye
EÖV	Gruplararası	7,160	7	1,023	3,144	,003	Fen Bil. Öğr.>Maliye
	Gruplar içi	77,753	239	,325			Matematik Öğr.>Maliye
	Toplam	84,912	246				İktisat>Maliye İşletme>Maliye
Toplam	Gruplararası	5,406	7	,772	3,491	,001	Sınıf Öğr.>Maliye
	Gruplar içi	53,089	240	,221			Fen Bil. Öğr.>Maliye
	Toplam	58,495	247				Sosyal Bilgiler>Maliye

Tablo 6 incelendiğinde, öğretim üyelerinin üniversite öğrencileri tarafından algılanan demokratik değerlerinin “ÖAÖV” [F = 2,554, p < ,05], “DMRO” [F= 4,113, p < ,05], “EÖV” [F = 3,144, p < ,05] boyutlarında ve ölçeğin geneline ait ortalamalarda [F = 3,491, p < ,05] öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüme göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı saptanmıştır. Diğer boyutlarda anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 7. Öğrenim Görülen Bölümlere Göre Anlamlı Fark Bulunan Boyutların Ortalamaları

		ÖAÖV	DRMO	EVÖ	Toplam
Sınıf Öğr.	N	25	25	25	25
	X	2,5636	2,3100	2,7467	2,5903
	Std. S	,70662	,69202	,59535	,54434
Fen Bil. Öğr	N	44	43	44	44
	X	2,5188	2,1395	2,9129	2,5102
	Std. S	,54966	,67252	,46100	,42225
Sosy. Bil. Öğr.	N	34	34	34	34
	X	2,6456	2,3103	2,8725	2,6089
	Std. S	,57443	,72928	,77423	,52834
Mat. Öğr.	N	25	25	25	25
	X	2,5383	1,9533	2,9333	2,5078
	Std. S	,45093	,44232	,37268	,30357
İktisat	N	15	15	15	15
	X	2,4812	1,7778	3,0889	2,4059
	Std. S	,78333	,68041	,61032	,53977
İşletme	N	36	36	37	37
	X	2,2865	1,9435	2,8739	2,3013
	Std. S	,55903	,65605	,54064	,47850
Maliye	N	39	39	39	39
	X	2,1716	1,6517	2,4658	2,1708
	Std. S	,67259	,69154	,57377	,53040

Tablo 7’de de görüldüğü gibi; ÖAÖV boyutunda öğretim üyelerinin algılanan demokratik değerleri önemseme düzeyleri bölümlere göre karşılaştırıldığında, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği öğrencilerine ait ortalama ($X= 2,646$), Maliye bölümü öğrencilerine ait ortalama ($X= 2,172$) göre anlamlı şekilde daha yüksektir.

DRMO boyutunda ise Sınıf Öğretmenliği ($x: 2,310$), Fen Bilgisi Öğretmenliği ($X= 2,140$) ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ($x: 2,310$) öğrencilerine ait ortalama puanlar, Maliye Bölümü Öğrencilerine ($X= 1,652$) göre anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

EÖV boyutuna bakıldığında Fen Bilgisi Öğretmenliği ($X= 2,912$), Matematik Öğretmenliği ($X= 2,933$), İktisat ($X= 3,098$) ve İşletme ($X= 2,874$) bölümü öğrencilerine ait ortalama puanlar, Maliye Bölümü Öğrencilerine ($X= 2,466$) göre anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu görülmektedir.

Bütün boyutların birlikte ele alındığı toplam ortalama puanlarda ise Sınıf Öğretmenliği($X= 2,590$), Fen Bilgisi Öğretmenliği($X= 2,510$) ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği($X= 2,609$) öğrencilerine ait ortalama puanlar, Maliye Bölümü Öğrencilerine ($X= 2,171$) göre anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Diğer boyutlarda anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 8. 12-17 Yaşları Arasında Yaşamlarını Geçirdikleri Yerleşim Yeri Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	K.T.	Sd	K.O.	F	(p)	Fark
ÖAÖV	Gruplararası	3,413	4	,853	2,411	,050	Köy>İlçe
	Gruplar içi	84,942	240	,354			
	Toplam	88,356	244				

Tablo 8 incelendiğinde, öğretim üyelerinin üniversite öğrencileri tarafından algılanan demokratik değerlerine ilişkin “ÖAÖV” boyutunun, öğrencilerin 12-17 yaşları arasında yaşamlarını geçirdiği yerleşim yerine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı saptanmıştır [$F=2,411$; $p<.05$].

Tablo 9.Çocukluğun Geçirildiği Yerleşim Birimlerine Göre Anlamlı Fark Bulunan Boyutların Ortalamaları

		N	X	Sd
ÖAÖV	Köy	24	2,7899	,65897
	İlçe	83	2,3831	,58892

Buna göre, 12-17 yaşlarını köyde geçiren öğrencilerin ($X=2,79$), ilçede geçiren öğrencilere ($X=2,38$) oranla öğretim üyelerini, Özgürlük ve Adalet değerlerine daha duyarlı buldukları saptanmıştır. Diğer boyutlarda anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı tespit edilmiştir.

Öğretim üyelerinin üniversite öğrencileri tarafından algılanan demokratik değerlerinin yaşadıkları bölge kültürü açısından bir farklılaşma olup olmadığını belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10. Bölge Kültürü Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	K.T.	Sd	K.O.	F	(p)	Fark
ÖAÖV	Gruplararası	5,812	8	,726	2,080	.039	Akdeniz> İç Anadolu
	Gruplar içi	81,737	234	,349			
	Toplam	87,548	242				
FKH	Gruplararası	9,663	8	1,208	2,066	,040	İç Ege> Güney Doğu;
	Gruplar içi	136,243	233	,585			Doğu> Güney Doğu
	Toplam	145,906	241				
KKYS	Gruplararası	9,130	8	1,141	2,376	,018	Kıyı Ege> İç Anadolu
	Gruplar içi	110,954	231	,480			
	Toplam	120,083	239				
Toplam	Gruplararası	4,012	8	,501	2,196	,029	İç Ege> İç Anadolu
	Gruplar içi	53,667	235	,228			
	Toplam	57,678	243				

Tablo 10 incelendiğinde, öğretim üyelerinin üniversite öğrencileri tarafından algılanan demokratik değerleri “ÖAÖV” [F=2,080; p<.05], “FKH” [F=2,066; p<.05], “KKYS” [F=2,376; p<.05] boyutlarında ve tüm maddelerin genel toplamını ifade eden toplam boyutta [F=2,196; p<.05] öğrencilerin yaşadıkları bölge kültürüne göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı saptanmıştır. Diğer boyutlarda anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 11. Bölge Kültürüne Göre Anlamlı Fark Tespit Edilen Boyutların Ortalamaları

Bölgeler		ÖAÖV	FKH	KKYS	DFKT	Toplam
Batı	N	5	6	6	6	6
Karadeniz	\bar{X}	2,4545	2,3889	2,6667	1,7778	2,2902
	SS	,59265	,68041	,51640	,50185	,51246
Doğu	N	6	6	6	6	6
Karadeniz	\bar{X}	2,5522	2,5000	3,0833	2,5556	2,5319
	SS	,52477	,69121	,66458	,75031	,54366
İç Anadolu	N	41	41	39	41	41
	\bar{X}	2,1605	2,3902	2,6282	2,2642	2,2039
	SS	,63396	,78847	,73196	,88974	,50485
Kıyı Ege	N	57	57	57	57	57
	\bar{X}	2,4897	2,4912	3,1842	2,2719	2,4451
	SS	,59755	,83833	,59486	,74578	,49545
İç Ege	N	58	58	57	58	58
	\bar{X}	2,5230	2,7299	3,0351	2,6379	2,5625
	SS	,58944	,68244	,68046	,77745	,45642
Güneydoğu Anadolu	N	8	7	7	8	8
	\bar{X}	2,4570	1,7143	3,1429	2,2292	2,3530
	SS	,48875	,73102	,62678	,77120	,37275
Doğu Anadolu	N	23	23	23	23	23
	\bar{X}	2,3261	2,7536	2,9783	2,2029	2,3412
	SS	,53444	,71927	,84582	,86158	,45652
Akdeniz	N	34	33	34	34	34
	\bar{X}	2,6642	2,6061	2,8824	2,5000	2,5484
	SS	,61392	,84247	,64030	,70353	,48001
Trakya	N	11	11	11	11	11
	\bar{X}	2,4628	2,3485	2,7273	2,5606	2,4364
	SS	,51819	,58904	,98396	,88278	,43578
Toplam	N	243	242	240	244	244
	\bar{X}	2,4496	2,5406	2,9583	2,3893	2,4320
	SS	,60147	,77809	,70883	,79898	,48720

Buna göre, Akdeniz Bölgesinde yaşayan öğrenciler ($X=2,66$), İç Anadolu Bölgesinde yaşayanlara ($X=2,16$) oranla öğretim üyelerini Özgürlük ve Adalet ile ilgili demokratik değerlere daha fazla önem verdikleri şeklinde algılamaktadırlar. İç Ege bölgesinde yaşayan öğrenciler ($X = 2,73$), Güney Doğu Bölgesinde yaşayanlara ($X = 1,71$) oranla öğretim

üyelerini, “Hoşgörü” ile ilgili demokratik değerlere daha fazla önem verdikleri şeklinde algılamaktadırlar.

Doğu Anadolu bölgesinde yaşayan öğrenciler ($X = 2,75$), Güney Doğu Bölgesinde yaşayanlara ($X = 1,71$) oranla öğretim üyelerini, “Kurumsal Kural ve Yasalara Saygı” ile ilgili demokratik değerlere daha fazla önem verdikleri şeklinde algılamaktadırlar. Kıyı Ege bölgesinde yaşayan öğrenciler ($X=3,18$), İç Anadolu Bölgesinde yaşayanlara ($X = 2,63$) oranla öğretim üyelerini, toplam puanlara demokratik değerlere daha fazla önem verdikleri şeklinde algılamaktadırlar. İç Ege bölgesinde yaşayan öğrenciler ($X = 2,56$), İç Anadolu Bölgesinde yaşayanlara ($X = 2,20$) oranla öğretim üyelerini, “Hoşgörü” ile ilgili demokratik değerlere daha fazla önem verdikleri şeklinde algılamaktadırlar. Diğer boyutlarda anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı tespit edilmiştir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırmada öğretim üyelerinin üniversite öğrencileri tarafından algılanan demokratik değerleri ve bu değerlere sahip olma düzeyleri muhtelif değişkenler açısından incelenmiştir. Sonuçlara göre öğretim elemanlarının öğrenciler tarafından “az” düzeyinde demokratik olarak algılandıkları söylenebilir. Bu bulgular literatürle de uyumludur (Duman ve Koç: 2004; Doğanay ve Sarı: 2006; Kumral: 2009; Kayabaşı: 2014). Öğretim elemanlarının demokratik değerlere yüksek düzeyde sahip olması beklenir. Ancak araştırma sonuçları bunu desteklememektedir.

Alt boyutlar incelendiğinde öğrencilere göre öğretim üyeleri en fazla üniversitedeki "kural ve yasalara" önem vermektedirler. Aypay ve Bektaş'a göre (2010) öğretim üyelerinin örgütsel davranış gereği mevcut kurullarla belli sorumlulukları yerine getirme, katı ve değişmez tutum sergileme gibi davranışları bir örgüt yapısı olarak üniversiteyi “bürokratik örgütsel model”e dönüştürmektedir. Bu da doğal olarak, öğrencilerin öğretim üyelerini demokratik anlamda yetersiz olarak algılamalarına yol açmaktadır. Araştırmanın bu bulgusu literatürü destekler niteliktedir.

Öğrenciler öğretim elemanlarına en düşük puanı "demokratik rol model olma" boyutunda vermişlerdir. Buna göre öğretim elemanlarının öğrencilerine iyi birer model oluşturamadıkları söylenebilir. Demokratik değerlerin üst düzeyde olması gereken kurumların başında gelen üniversitelerde öğretim elemanlarının demokratik rol model olamıyor olması önemsizmesi gereken bir konudur.

Özgürlük ve adalete önem verme konusunda öğretim üyeleri “az” seviyede değerlendirilmiştir. Buna karşılık Kıröglü, Elma, Kesten ve Egüz (2012) araştırmalarında öğretim elemanlarının öğrencilerin karar alma sürecine katılmalarına, dersi alacakları öğretim

elemanını seçme özgürlüğüne, çeşitli konularla ilgili itiraz ve önerilerini dile getirmelerine, kılık, kıyafet farklılıklarına ve öğrenci davranışlarına karşı hoşgörülü yaklaşıtları sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonuçlar çalışma bulguları ile örtüşmemektedir. Bu durum öğretim elemanlarının demokratik değerlerinin öğrenci algılarına göre değerlendirilmesinden ve/veya deneklerin farklı oluşundan kaynaklanmış olabilir.

Doğanay ve Sarı (2006)'nın çalışmalarında üniversite öğrencilerinin demokratik yaşam çerçevesinde yaşam kalitesine ilişkin algılarını belirlemeye çalışmışlardır. Çalışmalarında öğrencilerin en düşük puanı "öğretim elemanları ile iletişim" boyutuna verdikleri sonucuna ulaşmışlardır. Doğanay ve Sarı'nın bulguları üniversite düşük algıyı göstermektedir. Bu durum çalışmanın bulguları ile paralellik göstermektedir. Bu bulgular üniversitede öğretim elemanı-öğrenci arasında iletişimin, üniversitede var olan diğer demokratik özelliklere göre daha fazla ihmal edildiğini göstermektedir. Benzer şekilde mevcut çalışmanın özgürlük ve adalete önem verme boyutu ile ilgili sonuçları, Doğanay ve Sarı'nın bulgularını destekler niteliktedir. Onlara göre öğretim elemanlarının öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilerin aktif katılımına önem vermemeleri, dersin planlama ve uygulama aşamasında alınacak kararlara öğrencileri katmamaları, öğrencilere değer vermemeleri sınıf ortamının demokratik bir ortamdan uzaklaşmasına neden olabilir. Genellikle sınıf içinde oluşan, öğretim elemanı öğrenci iletişimi boyutunun da düşük olması bu görüşü desteklemektedir. Kumral (2009) yaptığı çalışmada öğrencilerin öğretim elemanlarını iletişim yetersizliği, alanda ve formasyonda zayıflık, katı tutum, saygısız ve küçümseyici tavırlar gösterdikleri yönünde görüş belirttiklerini bulmuştur. Öğretmen adayları ile yapılan başka bir çalışmada Kayabaşı (2011) öğretmen adaylarının öğretim üyelerinin demokrasi ilkelerine uygun davrandıklarını ifade ettikleri sonucuna ulaşmıştır. Ancak öğretmen adayları öğretim üyelerinin sınıf içerisinde tartışma imkanı sağlama ve karara bağlama bakımından yetersiz tutuma sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Duman ve Koç (2004) ise öğrencilerin algılarına göre öğretim elemanlarının demokratik tutum ve davranışlarının orta ve alt düzeylerde olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Öğretim üyelerinin üniversite öğrencileri tarafından algılanan demokratik değerlerinin öğrencilerin cinsiyeti açısından farklılaşma olup olmadığına bakıldığında, öğrencilerin algılarına göre erkek öğrenciler öğretim üyelerinin "özgürlük ve adalete önem verme" (kılık, kıyafet vb.) kızlara oranla daha fazla önem verdiklerini ifade etmektedirler. Doğanay ve Sarı (2006)'nın çalışmasında üniversite öğrencilerinin demokratik yaşam çerçevesinde yaşam kalitesine ilişkin algıları "kararlara katılım" ve "sınıf ortamı" boyutlarında cinsiyet açısından farklılık gösterdiği bulunmuştur. Kız öğrencilerin üniversite yaşam kalitesine ilişkin algıları

erkeklerle oranla daha olumlu olduğu görülmüştür. Sağlam (2000) ve Kaya ve diğerleri (2012)'nin çalışmalarında da benzer sonuçlara ulaşılmış olup kız öğrenciler lehine anlamlı farklılıklar görülürken, Arslantaş (2011)'in çalışmasında erkekler lehine bir farklılaşma bulunmuştur. Diğer yandan, Erdem ve Sarıtaş (2006) çalışmasında ise algılanan demokratik değer ve tutumların cinsiyet açısından farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Öğretim üyelerinin üniversite öğrencileri tarafından algılanan demokratik değerlerinin öğrencilerinin öğrenim gördükleri fakülte ve bölümler açısından farklılaşma olup olmadığına bakıldığında, genel olarak Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretim elemanlarını İİBF öğrencilerine göre daha olumlu olarak algıladıkları görülmektedir. Bu sonuç beklentilerle uyumludur. Çünkü öğretmen ve eğitimci olma vasfı doğası gereği demokrasi ve buna bağlı değerleri içinde barındırmaktadır. Ayrıca Eğitim Fakültesinde çalışan öğretim elemanlarının belirli bir pedagojik eğitime sahip olması da öğretim elemanı öğrenci iletişimini daha olumlu kılmaktadır. Bölümler açısından bakıldığında ise Maliye bölümünde okuyan öğrencilerin diğer bölümlerde okuyan öğrencilere göre düşük algıya sahip oldukları görülmüştür. Diğer bölümlerde okuyan öğrenciler arasında fark bulunmamıştır. Bu bulgu bölüm öğretim elemanlarıyla ilgili özel bir durumu işaret edebilir ve bir genelleme yapılması yanlış olabilir. Öğretmen adaylarının bölümleri arasında bir fark olmadığı görülmüştür. Kaya ve diğerleri (2012)'nin öğretmen adayları üzerinde yaptığı bir çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Bu bulgular araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Yerleşim yeri değişkeni açısından bakıldığında, 12- 17 yaşları arasında köyde yaşayan öğrenciler ilçede yaşayanlara oranla öğretim üyelerini özgürlük ve adalete önem verme boyutunda daha olumlu olarak algılamaktadırlar. Bu konuda bir çalışmaya rastlamamış olmakla birlikte, köy yaşantısının sosyal ilişkilerde daha gelenekselci ve muhafazakâr olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla böyle bir kültürde yetişmiş bir bireyin nispeten daha özgür olan üniversite ortamında karşılaştığı öğretim elemanlarını ve onların davranışlarını daha fazla özgürlükçü olarak algılamış olabilirler.

Öğretim üyelerinin üniversite öğrencileri tarafından algılanan demokratik değerlerinin öğrencilerin yaşadıkları bölge kültürü açısından da farklılaştığı görülmüştür. Bulgular genel olarak Akdeniz, Kıyı ve İç Ege Bölgelerinde yaşayan öğrencilerin İç Anadolu Bölgesinde yaşayanlara oranla öğretim üyelerinin daha demokratik tutum ve değerlere sahip olduklarını göstermektedir. Bu bulgu araştırmacı beklentisinden farklı çıkmıştır. Ülkemiz genelinde Akdeniz-Ege ve özellikle de kıyı bölgelerinin yaşam tarzlarının daha seküler olduğu, iç ve doğu bölgelerde ise daha muhafazakâr bir yapı olduğu bilinmektedir. Bu nedenle demokratik değerler ve özgürlükler konusunda batı ve kıyı bölgelerinin beklentilerinin daha yüksek

olması ve dolayısıyla da öğretim elemanlarını daha yetersiz algılaması beklenir. Bu konuda yeni araştırmalara ihtiyaç olduğu söylenebilir.

Öğrenciler öğretim elemanlarını "kuralcı" ve "eşitlikçi" olarak algıladığı görülmüştür. Her iki bulgunun aynı anda ifade edilmesi öğretim elemanlarının bir takım faktörlerden (yönetim, çevre vs.) çekindiklerinin bir işareti olarak değerlendirilebilir. Ancak bu tutumun bundan ayrı veya bunlarla beraber başka sebepleri de olabilir. Bu konu ile ilgili yeni çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Bununla birlikte öğretim elemanlarının demokratik davranışlarının üniversite yönetimlerinin tutumlarıyla bağlantılı olduğu söylenebilir. Üniversitelerin öğretim elemanlarına akademik özgürlük konusunda güvence vermeleri ve bu anlamda demokratik olmaları öğretim elemanları üzerindeki baskıyı hafifletecek ve onların "katı kuralcı" bir tutum sergilemeleri önündeki engellerden birini ortadan kaldıracaktır. Bunun yanında üniversitelerin öğretim elemanlarına yönelik demokratik değerleri geliştirici etkinlikler düzenlemesi, örneğin konuyla ilgili seminer, konferans gibi çalışmalar yapılması öğretim elemanlarının duyarlılığını artırılabilir. Özellikle öğretim elemanlarının rol model olma özelliğinin yetersiz görüldüğü düşünüldüğünde bu konuya gereken ağırlığın verilmesi önerilebilir. Üniversite yönetimlerinin öğretim elemanlarının öğrencilerle birlikte organize edilecek sosyal, bilimsel, sportif vs. faaliyetlere katılımlarının teşvik edilmesi de bu anlamda katkı sağlayabilir.

Araştırmacılar açısından ise konunun farklı örneklemeler ve/veya yöntemlerle araştırılması ve öğretim elemanlarının istendik düzeyde demokratik olarak algılanmalarının nedenlerini inceleyen çalışmaların yapılması önerilebilir.

Kaynaklar

- Acun, İ., Demir, M. ve Göz, L. (2010). Öğretmen adaylarının vatandaşlık yeterlilikleri ile eleştirel düşünme becerileri arasındaki ilişki, *Journal of Social Studies Education Research*, 1(1), 107-123
- Acun, İ., Yücel, C., Önder, A. ve Tarman, B. (2013). Değerler: Kim ne kadar değer veriyor? *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Kış (6/1), 194-196.
- Akın, U. & Özdemir, M. (2009). Öğretmen adaylarının demokratik değerlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Eğitim bilimleri fakültesi örneği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42(2), 183-192.
- Arslantaş, İ. (2011). Öğretim elemanlarının öğretim stratejileri-yöntem ve teknikleri, iletişim ve ölçme değerlendirme yeterliklerine yönelik öğrenci görüşleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (15), 487-506.

- Aypay, A., Aypay, A. & Demirhan, G. (2009). Öğrencilerin üniversiteye sosyal uyumu. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (2/1), 46-64.
- Aypay, A., Sever, M. & Demirhan, G. (2012). Üniversite öğrencilerinin sosyal ve akademik entegrasyonu: Boylamsal bir araştırma. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 407-422.
- Bacon, M. & Sloam (2010). John Dewey and the democratic role of higher education in England. *Journal of Political Science Education*, 6, 336-352.
- Bingöl, D. (2000). Demokratik tutum ve değerler açısından üniversite gençliği. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14(1), 129-157.
- Büyükdüvenci, S. (1990). Demokrasi, eğitim ve Türkiye. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 583-597.
- Büyükkaragöz, S. (1992). Aile içi demokrasi ve eğitim. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(8), 143-151.
- Chomsky, N. (2007). *Demokrasi ve eğitim*. C.P. Otero (ed.). İstanbul: bgst Yayınları
- Colby, A. (2007). Educating for democracy. 03.04. 2012 tarihinde www.carnegiefoundation.org adresinden erişilmiştir.
- Çankaya, İ. H. (2010). İlköğretim okul yöneticilerinin demokrasiye ilişkin tutumlarını etkileyen bazı etkenler üzerine bir araştırma. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 945 -960.
- Davis, M. (2010). *Practicing in democracy in the NCLB Elementary classroom*.
Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dominican University of California, San Rafael, CA.
- Dewey, J. (2010). *Okul ve toplum* (2. Basım). Ankara: Pegem Akademi.
- Doğanay, A. & Sarı, M. (2006). Öğrencilerin üniversitedeki yaşam kalitesine ilişkin algılarının demokratik yaşam kültürü çerçevesinde değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 107-128.
- Doğanay, A. & Sarı, M. (2004). Elementary school students' devotion level to democratic values and comparison of the effect of overt and hidden curriculum on gaining democratic values in terms of students and teachers opinions. *Educational Administration in Theory & Practice*, 39, 356-383.
- Duman, T. & Koç, G. (2004). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretim elemanlarının demokratik tutum ve davranışlarına ilişkin görüşleri. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, Malatya.

- Ensign, J. (1994). Changing roles in classroom: An attempt that didn't work. *Paper presented at the Meeting of the American Educational Studies Association, Chapel Hill, NC.*
- Erdem, A. R. & Sarıtaş, E. (2006). Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin öğretim elemanlarının davranışlarının demokratikliğine ilişkin algıları (PAÜ Örneği), *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, 525-538.
- Genç, S. Z. & Esen, H. (2012). Öğretmen yetiştirmede demokratik değerlerin benimsenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(8), 589-602.
- Gömlüksiz, M. N. & Çetintaş, S. (2011). Öğretmen adaylarının demokratik tutumları (Fırat, Dicle, 7 Aralık, Cumhuriyet ve Erzincan Üniversiteleri Örneği). *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 1-14.
- Hébert, Y. & Wilkinson, L. (2006). Diversity and democratic values: Implications for public policy. George H. Richardson & David, W. (Eds.) *Troubling the Canon of Citizenship Education*. New York: Peter Lang Publishing.
- Jacobowitz, T. & Sudol, K. A. (2010). Literacy strategies that promote democratic skills, attitudes, and behaviors in the social studies classroom. *Social Studies Research and Practice*, 5(3), 62-73.
- Kalaycı, Ş. (2008). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kaldırım, E. (2005). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin demokrasi algıları. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(3), 143-162.
- Kamber, T., Acun, İ. & Akar, C. (2011). İlköğretim birinci kademe sosyal bilgiler öğretim programının uygulanabilirliği, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 195-218. <http://dx.doi.org/10.12780/UUSBD99>
- Karahan, T. F., Sardoğan, M. E., Özkamalı, E. & Dicle, A. N. (2006). Öğretmen adaylarında demokratik tutum, nevrotik eğilimler ve kendini gerçekleştirme. *H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 149-158.
- Karasar N. (1984). *Bilimsel Araştırma Metodu*. Ankara: Hacettepe Taş Kitapçılık.
- Karpat, H. K. (2010). *Türk Demokrasi Tarihi: Sosyal, Kültürel, Ekonomik Temeller*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Katılmış, A., Ekşi, H., Öztürk, C. (2010). Sosyal bilgiler dersi kazanımlarıyla bütünleştirilmiş bilimsellik odaklı karakter eğitimi programının etkililiği, *Journal of Social Studies Education Research Sosyal Bilimler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 50-87.

- Kaya, H. İ., Taştan, M., Kop, Y. & Metin, M. (2012). Öğretmen adaylarının öğretim elemanlarının demokratik davranışlarına ilişkin algıları (Kars İli Örneği). *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2(1), 39-49.
- Kayabaşı, Y. (2011). Öğretmen adaylarının davranışlarının demokratik sınıf ortamı açısından değerlendirilmesi. *GÜ Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(2), 525-549.
- Kesici, Ş. (2008). Teachers' opinions about building a democratic classroom. *Journal of Instructional Psychology*, 35(2), 192-203.
- Kıncal, R. Y., & Işık, H. (2005). Elementary school principals' level of practicing democratic values: Perceptions of teachers. *International Journal of Educational Reform*, 14(3), 326-333.
- Kılıç, D., Ercoşkun, M. H. & Nalçacı, A. (2004). Sınıf öğretmeni adaylarının demokratik tutumları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(2-3), 9-19.
- Kıroğlu, K., Elma, C., Kesten, A. & Egüz, Ş. (2012). Üniversitede demokratik bir değer olarak hoşgörü. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 86-104.
- Korkut, H. (1993). Demokratik üniversite. *Amme İdare Dergisi*. 26(2), 119-133.
- Kovacs, P. (2009). Education for democracy: It is not an issue of dare; It is an issue of can. *Teacher Education Quarterly*. 9-23
- Kumral, O. (2009). Öğretmen adaylarının öğretim elemanlarının davranışlarına yönelik algıları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(25), 92-102.
- MEB, (2015). *Hayat Bilgisi Programı*, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB, (2005). *Sosyal Bilgiler Programı 4-5. Sınıflar*, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Mullins, S. L. (1997). Images of democratic educators. *Paper presented at the Annual of the National Council for the Social Studies*. Cincinnati, OH, November.
- Murphy, M. (2005). Maritain explains the moral principles of education to Dewey. *Educational Horizons*, 282-291.
- Sağlam, H. İ. (2000). Sosyal bilgiler dersinin demokratik tutum geliştirmedeki rolü. *Milli Eğitim Dergisi*, 146, 67-71.
- Sarı, M. & Sadık, F. (2011). Öğretmen adaylarının demokrasi algıları (Çukurova Üniversitesi Örneği). *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 67-82.
- Solomon, D. & Kendall, A. (1975). Dimensions of children's classroom behavior as perceived by teachers. *Paper presented at meeting of the Society for Research in Child Development*, Denver, Colorado.

- Sönmez-Ektem, I. & Sünbül, A. M. (2011). Öğretmen adaylarının demokratik tutumları üzerine bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31,159-168.
- Şişman, M. (2006). *Eğitimde demokrasi ve sosyal adalet: Türkiye eğitim sisteminin değişmeyen miti*. Türk Eğitim Sisteminde Yeni Paradigma Arayışları (Bildiriler Kitabı). Ankara: Eğitim-Bir-Sen Yayınları.
- Uygun, S. & Engin, G. (2014). Temel demokratik değerler ölçeği: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Turkish Studies - International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. Volume 9/5 Spring 2014, 2021-2031.
- Üstün, A. & Yılmaz, M. (2008). Üniversite öğrencilerinin aile içi demokrasi ile ilgili görüşlerinin cinsiyet ve anne-baba eğitim düzeyine göre değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 9(2), 77-90.
- Tay, B., Durmaz F., & Şanal, M. (2013). Sosyal bilgiler dersi kapsamında öğrencilerin değer ve değerler eğitimine ilişkin görüşleri. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi GEFAD / GÜJGEF* 33(1), 67-93.
- Veugelers, W., & Kat, E. D. (2003). Moral and democratic education in public primary schools. *Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, Chicago*.
- Wyett, J. L. (1997). New teachers for a new mission: Democratic classrooms. *Paper presented at the Annual Meeting of the Association of Teacher Educators, Washington*.
- Yazıcı, K. (2011). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının demokratik değerlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36(159), 165-179.
- Yeşil, R. & Aydın, D. (2007). Demokratik değerlerin eğitiminde yöntem ve zamanlama. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(2), 65-84.
- Yiğit, M. F., Tarman, B. (2013). Değerler eğitiminin ilköğretim 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarındaki yeri ve önemi. *Journal of Social Studies Education Research Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*. 4(2), 79-102
- Zenzirci, İ. (2003). *İlköğretim okullarında yönetimin demokratik düzeyinin katılım, özgürlük ve özerklik boyutları açısından değerlendirilmesi (Balıkesir İli Örneği)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.